

S. Sayısı : 10

Ordudan çıkarılacak 12 yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında kanun lâiyhası ve Ziraat, Millî müdafaâ ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/1035)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi Mü.

Sayı :6/1934

7 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ordudan çıkarılacak 12 yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - V - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Kanun esbabı mucibesi

At memleket hayvanları içinde vatan müdafaası noktai nazarından son derece hususî bir ehemiyeti haizdir. Uzun süren ve bir birini takib eden harpler yurdda atın adetçe azalmasını evsafça bozulmasını intaç ettiği gibi ekseriyetle harpleri müteakib tehaddüs eden iktisadî buhranlarda hayvan yetiştiriciliğini ihmal ettirmiştir. Bugün memlekette kilometre murabbağına ve bin nüfusa isabet eden at miktarı komşu devletlerle mukayese edildiği takdirde memleketin tarihi bir anında ordunun canlı müteharrik vasıtalarının hareket imkânlarını korkutacak derecede az bulunmaktadır.

Ordunun hazar ve sefêrde at kadrosunun ikmali için muhtaç bulunduğu koşum, binek ve hizmet hayvanlarının yabancı memleketlerden tedariki döviz ihracını istilzam ettiği gibi memleket iktisadiyatında da mühim tesirler yapmış bulunacaktır. Bundan başka memleket müdafaası mevzuubahs olduğu takdirde lâzımgelen ordu hayvanlarının tedariki de hududların kapanacağı dolayısıyla ecnebi memleketlerden idhalini de imkânsız kılaacağından ordu ve memleketin muhtaç bulunduğu hayvanların memleket dahilinden teminini mecburî ve zarurî kılmaktadır.

Yukarıda arzedildiği gibi memleket atları muhtelif esbab tahtında adetçe azalmış, evsafça bozulmuş olduğundan ihtiyaca cevap vermekten çok uzak bulunmaktadır. Filvakı ziraat vekâletinin hayvan islahı yönündeki mesai ve faaliyeti mucibememnuniyet bir şekilde devam etmekte isede bu yönde bir cepheden yürüyüşle muvaffakiyetin istikmali senelere bağlı bulunmaktadır.

Az zamanda çok iş yapmak en başlı prensipler meyanında olduğundan ordunun at kadrosunu ikmal, takviye veya tevsî maksadile yabancı memleketlerden alacağı hayvanların hiç olmazsa yarısrın kısırak olmak suretile bunların gerek istihdamları ve gerekse kadro harici edildikleri zamanda döllerini almak için yapılacak mubayaaların % 50 sinin kısırak olmasına katği bir zaruret görülmektedir. Bu takdirde ordunun on iki yaşından sonra kadro harici edeceği kısırakların çiftçi ve yetiştiriciye satılacak hayvanları yine ağır cüsseli aygırlarla birleştirmek suretile ordu hiznetine elverişli mahsullerin alınmasını ve binnetice ordu ihtiyacının da iç memlekette temini imkân dahiline girmiş bulunacaktır. Bundan başka ordunun reforme ettiği bu hayvanların çiftçi ve yetiştiriciye satılması atın ziraate girmesini ve Atatürkün yüksek emirlerini yerine getirmiş bulunacak ve at için de aynı bir mahreç de temin etmiş olacaktır.

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ziraat encümeni

Esas No. 1/1035

Karar No. 10

17 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Ordudan çıkarılacak 12 yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 5 - V - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Encümenimize gönderilen kanun lâyihası Millî Müdafaa Veteriner işleri reisi ile Ziraat vekâleti veteriner umum müdürü hazır buldukları halde encümende okunub görüşüldü :

At ve katırların memleket müdafaasındaki önemli hizmeti kadar ziraatta da değeri yüksektir. Toprağın işlenmesi ve mahsullerin biçilmesi ve naklinde bu hayvanlar derecesinde iş göreni yoktur. Çiftçilerimizin ötedenberi ziraatta kullandıkları sığırlar yerine atların geçmesi zamanı çoktan gelmiştir. Büyük Şefimiz son nutuklarında da bunu işaret buyurmuşlardır. Ordu ve çiftçinin ihtiyacını karşılayacak hükümleri taşıyan bu lâyihayı Encümenimiz de çok yerinde bulmuş

ve yalnız çiftçiyi atla ziraata alıştırmak için bunların ucuz bir fiyatla ve taksitle satılması ve çiftçiye verilmesi için maddelerde değişiklikler yapılmıştır. Bu hususta hemen tatbikata geçilebilmesi için lâzımgelen tedbirlerin alınması encümence temenni edilir.

Havalelerine göre Millî Müdafaa encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ziraat E. Reisi	M. M.	Kâtib
Edirne	Manisa	
F. Kaltakkıran	Y. Özey	
Kırşehir	Çorum	Seyhan
A. Esen	A. R. Özenç	T. Tarman
Seyhan	Ankara	Ankara
Ö. Biçer	H. Çırpan	M. Ayaşlı
Manisa		
K. Kara Osman		

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Karar No. 75

Esas No. 1/1035

2 - VI - 1938

Yüksek Başkanlığa

Ordudan çıkarılacak on iki yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte gönderildiğine dair olup Ziraat encümenince müzakere edilerek yapılan değişikliği havi mazbata-sile birlikte encümenimize verilen Başvekâletin 7 - V - 1938 tarihli ve 6/1934 sayılı tezkeresi ve bağlı evrakı encümenimizce M. M. vekili ve Ziraat vekili huzurlarile okundu ve görüşüldü.

Gerek ordu hayvanatını genç buldurmak ve memleket dahilinde de iri hayvan yetiştirmek ve halkın da hayvanla çift sürmek hususundaki faaliyeti temin edilmiş olmak üzere tanzim olunan kanun lâyihası verilen izahata ve yapılan

tedkikata göre yerinde görülmüş ve bazı değişikliklerle kanun lâyihası aynen kabul edilmiş ve havalesi vechile Bütçe encümenine ve-rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Diyârbakır	Erzurum	Samsun
K. Sevüktekin	Ş. Koçak	R. Barkın
Antalya	Balıkesir	Balıkesir
C. Mengilibörü	C. Esener	Hacim Çarıklı
Erzurum	İstanbul	Kars
A. Akyürek	Dr. H. Ş. Erel	H. Kızıldoğan
Manisa	Muğla	Tekirdağ
K. N. Duru	N. Tuna	R. Apak
Tokad	Urfa	Yozgad
H. Konay	Ahmed Yazgan	C. Arat

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 5
Esas No. 1/1035

3 - XII - 1938

Yüksek Reisliğe

Ordudan çıkarılacak 12 yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında olup Bşvekâletin 7 mayıs 1938 tarih ve 6/1934 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâ-yihası Ziraat ve Millî Müdafaa encümenleri mazbatalarıyla birlikte Encümenimize verilmiş olmakla Millî Müdafaa vekili Kâzım Özlup, Ziraat vekâleti namına Baytar umum müdür vekili ile Zooteknî şubesi müdürü ve Mliye vekâleti namına da Bütçe ve malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu :

Lâyiha alman izahata ve mucib sebeplerin tedkikine nazaran şu maksadları ihtiva etmektedir :

1 - Ordu hayvanlarını yenilemek maksadile muayyen bir yaşı dolduran at, kısrak ve katırları kadro harici etmek ve bu suretle ordu hayvanatını daima genç bulundurmak,

2 - Kadro harici edilecek bu hayvanların çiftçiye ve yetiştiriciye satılmasını temin etmek suretile bir taraftan ziraatte hayvan istihdamını yaymak ve ziraati daha verimli bir hale koymak, diğer taraftan orduya elverişli hayvanların memleket dahilinde yetiştirilmesini temin etmek,

3 - Memleket içinde ordu ihtiyacını temin edecek hayvan yetişinceye kadar memleket dışından satın alınacak hayvanların yarıya yakın bir miktarını kısrak olarak mübayaası suretile kadro harici edilecek olanların da bu nisbette kısrak olmasına ve binnetice yetiştiricilere mümkün olduğu kadar fazla kısrak tevziini temin etmek.

Encümenimiz bu esasların gerek ordu ve gerek zürra için önemini göz önünde bulundurarak lâyihayı esas itibarile kabul etmiş ve Millî Müdafaa encümeni metnini müzakereye esas tutmuştur.

Cereyan eden müzakere neticesinde bu lâyiha ile kabul edilen esasın tatbikında ordu hizmetlerinin sekteye uğramaması maksadile değıştirilecek hayvanların yenileri alındıkça kadro harici edil-

melerini ve verilen malûmata göre katırların on beş yaşına kadar ordu hizmetini ifaya muktedir olacakları anlaşıldığından katırlar için bu yaş had-dinin kabulünün ve buhusus için icab eden tahsisatın her sene bütçelerinde nazarı itibare alınması tabii görüldüğünden maddedeki tahsisata aid kaydın kaldırılmasını muvafık gören Encümenimiz birinci maddeyi bu esaslar dairesinde yeniden yazmıştır.

Kadro harici edilecek hayvanların takdir edilecek bedel ile çiftçiye satılmasını ve bedellerinin taksitle tahsilini malî ve idarî bakımdan fâideli görmeyen Encümenimiz bu hayvanların açık arttırma ile satılmaları esasını kabul etmiştir. Ancak çiftçilerin ve yetiştiricilerin iştirakini temin etmek ve spekülasyonlara mâni olmak için Ziraat vekâletince tayin olunacak mahallerde bu satışların yapılması ve bunun için de mezkûr vekâlet bütçesine konacak tahsisat ile bu mahallere nakillerinin temini muvafık görülmüş ve ikinci madde bu esas dairesinde tadil edilmiştir.

Üçüncü maddede vuzuhu temin edecek surette bazı kelime değışikliği yapılmış ve diğer maddeleri aynen kabul edilmek suretile yeniden hazırlanmış olan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Isparta	Kayseri	Trabzon
Mükerrem Ünsal	F. Baysal	R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Çorum	Diyarbakır
F. Öymen	E. Sabri Akgöl	Rüştü Bekit
Gazi Anteb	Kastamonu	Kırklareli
A. H. Ayerdem	T. Coşkan	Ş. Ödül
Kocaeli	Maraş	Muş
A. Said Akbaytuğan	A. Tiridoğlu	Ş. Ataman
Ordu	Trabzon	Yozgad
H. Yalman	Sırrı Day	S. İçöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ordudan çıkarılacak 12 yaşından yukarı hayvanların köylü ve yetiştiriciye satılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hazarda ordu kadrosunda on iki yaşını ikmal etmiş beygir, kısarak ve katırlar, yerlerine hayvan alınarak ordu hizmetinden çıkarılır.

MADDE 2 — Ordudan çıkarılacak hayvanlar Ziraat vekâletinin göstereceği yerlerde köylü ve yetiştiricilere satılır ve o yerlere kadar nakilleri için Millî Müdafaa bütçesine tahsisat konulur.

MADDE 3 — Ordu ihtiyacı için hariçten satın alacak ecnebi ırk hayvanların her defasında en az yüzde ellisinin damızlığa elverişli kısarak olması mecburîdir. Fevkalâde ve müstacel hallerde İcra Vekilleri kararile bu mecburiyet muvakkaten kaldırılabilir.

MADDE 4 — Bu kanunun tatbiki için Millî Müdafaa bütçesine ayrıca tahsisat konulur.

MADDE 5 — Bu kanunun tatbiki şeklini gösterir Millî Müdafaa ve Ziraat vekâletleri tarafından müştereken bir talimatname tanzim olunur.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Ziraat vekilleri memurdur.

5 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	M. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

ZİRAAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ordudan çıkarılacak on iki yaşından yukarı hayvanların çiftçi ve yetiştiriciye stılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hazarda ordu kadrosunda 12 yaşını bitirmiş idiş, kısarak ve katırlar, yerlerine hayvan alınarak ordu hizmetinden çıkarılır, ve bu iş için her sene Millî Müdafaa bütçesine lâzımgelen tahsisat konur.

MADDE 2 — Ordudan çıkarılacak hayvanlar Ziraat vekâletinin göstereceği yerlerde çiftçi ve hayvan yetiştiricilere en ucuz fiat ve taksitlere bağlanmak suretile satılır ve o yerlere kadar nakilleri için Millî Müdafaa bütçesine tahsisat konulur.

MADDE 3 — Ordu ihtiyacı için hariçten satın alacak ecnebi ırkı hayvanların her defasında en az yüzde ellisinin damızlığa elverişli kısarak olması mecburîdir. Fevkalâde ve müstacel hallerde İcra Vekilleri kararile bu mecburiyet muvakkaten kaldırılabilir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Ziraat vekilleri memurdur.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ordudan çıkarılacak on iki yaşından yukarı hayvanların çiftçi ve yetiştiriciye satılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Ziraat encümeninin birinci maddesi aynen.

MADDE 2 — Ordudan çıkarılacak hayvanlar Ziraat vekâletinin göstereceği yerlerde çiftçi ve hayvan yetiştiricilere mahallî hayvan ıslah komisyonlarına takdir edilecek en ucuz fiatla ve sekiz senelik taksitlere bağlanmak suretile satılır ve o yerlere kadar nakilleri için Millî Müdafaa bütçesine tahsisat konulur. Kısrakları taksitlerle alanlar tay yetiştirdiklerini ve iki yaşına kadar büyüttüklerini mahallî hayvan ıslah komisyonlarına ibraz ve isbat ettikleri takdirde mütebaki taksitleri affedilir.

MADDE 3 — Ordu ihtiyacı için hariçten satın alınacak cenebi ırkı hayvanların her defasında en az yüzde kırkının damızlığa elverişli olması mecburidir. Fevkalâde ve müstacel hallerde İcra Vekilleri kararile bu mecburiyet muvakkaten kaldırılabilir.

MADDE 4 — Ziraat encümeninin dördüncü maddesi aynen

MADDE 5 — Ziraat encümeninin beşinci maddesi aynen

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ordu hizmetinden çıkarılacak hayvanlar ve bunların satılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hazarda ordu kadrosunda 12 yaşını bitirmiş idiş ve kısraklarla 15 yaşını bitirmiş katırlar, yerlerine başkaları alındıkça ordu hizmetinden çıkarılabilir.

MADDE 2 — Ordu hizmetinden çıkarılacak hayvanlar nakil ve iâşe masrafları Ziraat vekâleti bütçesinden verilmek üzere bu vekâletin göstereceği yerlerde açık arıttırma ile satılır.

MADDE 3 — Ordu ihtiyacı için yabancı memleketlerden satın alınacak beygirlerin her satın almada en az yüzde kırkının damızlığa elverişli kısrak olması mecburidir. Fevkalâde ve müstacel hallerde İcra Vekilleri Heyeti kararile bu mecburiyet muvakkaten kaldırılabilir.

MADDE 4 — Ziraat encümeninin 4 ncü maddesi aynen

MADDE 5 — Ziraat encümeninin 5 nci maddesi aynen